

» Reportaza

U PODMORJU OTOKA ŽIRJA RONIOCI PRONAŠLI TALIJAN

'Izgleda kao da je sle

piše Jelena Devčić
 urednik@sibenski-tjednik.hr

Nakon što su u srpnju ove godine na ulazu u šibenski kanal sv. Ante u podmorju pronašli njemačku torpiljarku potopljenu prije 70 godina, djelatnici Odjela za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda, predvođeni Igorom Miholjekom, u suradnji sa Zoranom Delibašićem iz Ronilačkog kluba ZG – SUB iz Zagreba, te Davorom Purićem iz Vojnog muzeja MORH-a naišli su prošlog tjedna na još jedno vrijedno podvodno otkriće. Roneći u podmorju otoka Žirja, povodom tradicionalnog obilježavanja obljetnice Šibenske bitke iz Domovinskog rata pod nazivom 'Žirjanski dani ponosa i slave 2014', na otprilike 60 metara od kopna na južnoj strani otoka ronioci su pronašli obrušavajući bombarder Junkers Ju 87 'Stuka' iz Drugoga svjetskog rata!

O tome koliko je ovaj nalaz vrijedan za arheologe, navodi Igor Miholjek, svjedoči činjenica da je, uz 'Leteću tvrđavu' B-17 koja je pronađena u podmorju otoka Visa, 'žirjanska' Stuka tek drugi zrakoplov u podmorju Republike Hrvatske koji je pronađen praktički čitav.

JEDINSTVEN NALAZ

- Vrijednost tog nalaza u svjetskim okvirima potcrtava činjenica da su, od ukupno 5.709 proizvedenih, sačuvana tek dva zrakoplova ovog tipa, u muzejskim postavima u Londonu i Chicagu, dok su iz podmorja Norveške i Grčke izvadene i izložene dvije olupine Ju 87 u daleko lošijem stanju od 'žirjanskog' Junkersa – kazao je Miholjek.

Odmah nakon otkrića na koje su arheologe, kažimo i to, upozorili lokalni ribari, krenulo se s ispitivanjem povijesti aviona, te gradom koja bi ukazala na okolnosti u kojima je avion srušen. Na sreću, arheolozi su uvjereni da su iz povijesne li-

Vrijednost tog nalaza u svjetskim okvirima potcrtava činjenica da su, od ukupno 5.709 proizvedenih, sačuvana tek dva zrakoplova ovog tipa, u muzejskim postavima u Londonu i Chicagu – kaže Igor Miholjek iz HRZ-a

IKI BOMBARDER 'STUKA'

448 / 1. listopada 2014. / 39

'Sletio na morsko dno!'

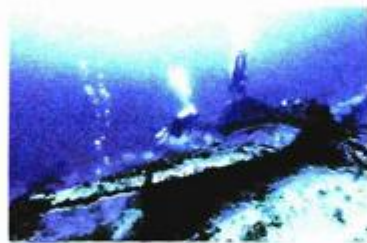
terature uspjeli pronaći priču koja prati 'žirjanski' Junkers.

Po dostupnim povijesnim podacima najvjerojatnije se radi o u Ju 87R-2 ratnog zrakoplovstva Italije koji je topovskom paljbom oštetila protuzrakoplovna obrana Kraljevine Jugoslavije u travanjskom ratu 1941. godine, te se morao prinudno spustiti na površinu mora. U stručnoj literaturi pronaden je podatak o napadu triju talijanskih zrakoplova tipa Ju 87R iz sastava 239. eskadrile 97. grupe obrušavajućih bombardera (239. Squadriglia, 97 Gruppo Bombardamento a tuffo), 12. travnja 1941. na brodove Druge torpedne divizije, odnosno hidroeskadrilu Jugoslavenske Kraljevske ratne mornarice razmještenu u uvalama oko Jadrtovcu u blizini Šibenika – otkriva Miholjek. Tom prigodom, nastavlja, dva su Ju 87 pogodena. Jedan od njih se srušio, pri čemu su pilot i strijelac-radist poginuli. Drugi Ju 87 je uslijed zadobivenih oštećenja bio prisiljen sletjeti na morsku površinu, da bi na dnu mora ostao sakriven od znatiželjnih očiju sve do današnjih dana. Što se dogodilo s posadom aviona teško je kazati, no po svojoj prilici i pilot i kopilot su preživjeli, što se može zaključiti po tome da su kabine putnika aviona otvorene, te su vjerojatno obojica izašli iz zrakoplova nakon ateriranja na površinu mora.

OSLONJEN NA KOTAČE

Međutim, prilikom udara na more avionu je oštećen motor koji se nalazi u blizini olupine, a izuzev toga je potpuno čitav i u vrlo dobrom stanju, i čak oslonjen na kotače, kao da je glatko sletio na morsko dno.

S obzirom da je riječ o vrijednom nalazu nesumnjivo je ga je potrebno osigurati do trenutka kad se stvore uvjeti za pažljivu restauraciju zrakoplova i njegovo izlaganje kao posebno vrijedan muzejski eksponat. Kada će to biti, te gdje će zrakoplov biti izložen danas je teško kazati, budući da najprije valja osigurati sredstva za vadenje, restauraciju, ali i prostor u ko-

jim će se eksponat smjestiti. Davor Purić iz Hrvatskog vojnog muzeja još je u srpnju, prilikom predstavljanja nalaska torpiljarke u šibenskom kanali kao samostalna ustanova, te jednom sav nalaz koji je danas arhiviran po skladištima objedinjeni na jednom mjestu.

Ovo je kraj iznimno bogat vojnim nalazom i svi radimo na tome kako bi makar dio tog bogatstva ostao arhiviran i zaštićen – naglasio je tada Purić.

No, za početak, sa zrakoplova je skinut mitraljez koji će u narednim godinama postati eksponat žirjanske zbirke čije se uređenje planira u suradnji s MORH-om.

Osnovni podaci o Ju 87R-2

broj članova posade: 2
 motor: Jumo 211D,
 nazivne snage 950 k.s., u
 polijetanju 1200 k.s.
 raspon krila: 13,8 m
 duljina: 11,1 m
 visina (na tlu): 4,01 m
 težina praznog aviona:
 1185 kg
 najveća poletna težina:
 4390 kg
 najveća brzina u horiz.
 letu: 383 km/h

brzina u obrušavanj na
 cilj: 650 km/h
 najveća visina leta: 8100
 m
 najveći dolet (bez tereta):
 1252 km
 podvjesni teret: 500 kg
 bombi, ili 1 bomba 250 kg
 + 2 potkrilna spremnika s
 600 l goriva
 streljačko naoružanje:
 2 fiksne strojnice 7,9
 mm MG17 u krilima, 1
 pomična strojnica 7,9 mm
 MG15 u stražnjoj kabini